

СТАНОВИЩЕ

от проф. Антония Димова, д.м., Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна

на основание заповед на Директора на НЦОЗА № РД-193/13.04.2023 г. за назначаване на научно жури и решение на Научното жури с Протокол № 1 от 24.04.2023 г. за избор на председател и определяне на рецензенти

на дисертационния труд на Емануил Стефанов Манасиев

на тема: Модел за личностно и професионално развитие в системата на общественото здраве

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 7.1. Медицина, докторска програма „Социална медицина и здравен мениджмънт“

1. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 190 страници и е структуриран във въведение (2 стр.), три глави (123 стр.), заключение, изводи, препоръки, приноси (4 стр.), литература (10 стр.) и приложения (40 стр.). Използвани са 214 източника, от които 29 на български и 185 на английски език. Дисертационният труд е онагледен със 21 таблици и 26 фигури.

Авторефератът (59 стр.) е структуриран във Въведение, Глава I: Методика на проучването, Глава II: Резултати и обсъждане и III. Заключение, изводи, приноси и препоръки.

2. Оценка на структурата и съдържанието

Дисертационният труд е посветен на актуален и значим проблем едновременно за общественото здраве и за управлението на човешките ресурси, свързвайки необходимостта и възможностите за личностно и професионално развитие на хората в работна среда с подобряването на физическото и психическото им благосъстояние чрез контролирани стресови натоварвания и промяна на нагласата към стреса.

Въпреки многобройните и разнообразни публикации по въпроси, свързани с общественото здраве и факторите, от които то зависи, със стреса във всичките му форми и проявления, както и с концепциите за „напредък“ и личностно и професионално развитие, възможностите за използване на позитивите на стреса в работна среда са недостатъчно изследвани.

В това отношение дисертационният труд представлява оригинално съчетаване на концепции и подходи на различни науки в модел за личностно и професионално развитие, базиран на контролирани стресови натоварвания и промяна на нагласата към

стреса, макар че заглавието (темата) на дисертационния труд не съответства на тази му предметна ориентация.

В първа глава, посветена на теоретичните постановки в тематичните области на изследването – обществено здраве, стрес и „напредък“, докторантът демонстрира теоретичните си познания по въпроси от широк кръг научни области и умения за работа с научна литература. Докторантът интерпретира концепции и схващания на чужди и български автори свободно и със собствен стил, развивайки на тази основа собствените си тези. Чрез анализ на развитието на концепциите за обществено здраве докторантът демонстрира добро познание и разбиране на сложната природа и многофакторна обусловеност на явлението „обществено здраве“ и на процесите в общественото здравеопазване, но обзорът остава, в известна степен, встрани от проблемната област на дисертационния труд с недостатъчно добре аргументирани връзки между общественото здраве и личностното и професионалното развитие чрез „контролирани стресови натоварвания“. В тази глава докторантът разглежда и интерпретира понятия и концепции за стреса и „напредъка“ от гледна точка на различни науки – биологични, социални, хуманитарни, което представлява оригинален подход и дава възможност на докторанта да формулира в края на главата пет извода, върху които се основават целта и методите на изследването. Като цяло, 1-ва глава, която е най-обемната, би могла да има по-добра логическа последователност и фокусираност върху проблемната област на дисертационния труд.

Във втора глава е представена методиката на проучването с целта, задачите, тезата и работните хипотези, методите и инструментите (част от които подробно са описани в 3-та глава). Целта на изследването е конкретно формулирана и като цяло задачите водят до нейното постигане. Петата задача - Оценка на здравната ефективност от прилагане на личностен и професионален напредък – намирам за твърде амбициозна предвид поставената цел, а шестата задача - Анализ на наличната литература, свързана с видовете когнитивни подобрители и възможностите за тяхното прилагане като част от модела за личностно и професионално развитие – като своеобразно допълнение, без да е изрично необходимо за постигане на целта. Хипотезите са коректно формулирани и проверени в хода на изследването чрез направените анализи. Твърде общата формулировка на обекта на изследването е предпоставка за възникване на известни неточности от методическа гледна точка. Използваните разнообразни методи и инструменти за събиране, обработване и анализ на данни съответстват на целта и задачите на изследването и, независимо от факта, че са приложени за различни обекти (23 лица като обект за биометрични измервания и 152 лица като обект на социологическо проучване), дават основание да се приеме, че целта на дисертационния труд е изпълнена, за което свидетелстват представените резултати и обсъждания в 3-та глава.

В трета глава са представени резултатите от валидирането на инструмент за изследване на стреса и личното представяне в работна среда, от проучване на съществуващи когнитивни подобрители (което намирам за поставено извън контекста) и от емпирично проучване на биометрични данни. Подробно е представен комплексът от статистически анализи, изводите от които потвърждават хипотезите на дисертационния труд.

Изводите съответстват на получените резултати. Препоръките биха могли да бъдат по-конкретни и целенасочени. Логическа последователност и фокусираността на изложението, както и научният стил в някои аспекти биха могли да бъдат подобрили.

3. Приноси

Дисертационният труд притежава научни и научно-приложни приноси, които съответстват на изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“:

1. Направено е теоретично проучване на връзката между стреса и личностното и професионално развитие, като са анализирани и дефицитите с напредъка в контекста на стреса.
2. Анализирано е състоянието на „поток“, възможностите за неговото постигане и ползите за здравето както на индивидуално, така и на ниво общество - научно-теоретичен принос.
3. Проучено е използването на вариабилността на сърдечната честота (HRV) като инструмент за обективна оценка и мониторинг на психичното здраве и стреса.
4. Разработен и апробиран е модел за личностно и професионално развитие чрез създаден и валидиран инструмент за изследване на стреса и личното представяне в работна среда.

В допълнение към тези приноси и някои положителни характеристики на дисертационният труд заслужават внимание, а именно новаторството в използването на понятието „поток“ в контекста на общественото здраве, перспективата към положителната роля на стреса и дозирането на стреса като източник на развитие и използването на разнообразни индикатори на стреса, вкл. психологически и физиологични.

4. Критични бележки, препоръки и въпроси

Някои критични бележки са посочени в оценката на структурата и съдържанието на дисертационния труд, без да оказват съществено влияние върху крайната оценка.

Препоръката ми към докторанта е да продължи с научно-изследователската си работа по темата като задълбочи и прецизира изследванията си, особено по отношение на обекта на изследване и методическата консистентност.

5. Заключение

Въз основа на приносите и положителните характеристики на дисертационния труд и демонстрираната от страна на докторанта способност за самостоятелно провеждане на научно изследване давам положителната си оценка на дисертационния труд и предлагам на Научното жури да присъди на Емануил Стефанов Манасиев образователната и научна

степен „доктор“ по професионално направление 7.1. Медицина, докторска програма
„Социална медицина и здравен мениджмънт“.

25 май 2023 г.

гр. Варна

Подпис:

(проф. А. Димова, д.м.)